

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת אמור****"בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת" - מאמר א**

"וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַה' עֵי"כ (אמור כג לד).
 "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הַדֶּרֶךְ פֶּתַת תְּמָרִים וְעֶנְף עֵץ עֵבֶת וְעֶרְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים עֵי"כ (שם מ).

"בַּסֻּכּוֹת תִּשְׁבּוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַסֻּכּוֹת עֵי"כ (שם מב).

-א-

בערוך לנר (סוכה ב א) בד"ה במתניתן סוכה. מה שמקדים דיני סוכה (בפרק א' ובי') לדיני לולב וד' מינים (שמבוארים בפרק ג'), אף שבפסוק קדם מצות "ולקחתם לכם" למצות "בסוכות תשבון", וגם על פי הכלל איידי דזוטרי מילייהו פסיק ושרי להו דאמרינן ריש שבועות (ג א) ובשאר דוכתי (בכורות יג א) **הי' לו להקדים דיני ד' מינים דזוטרי מדיני סוכה**. י"ל דדיני סוכה דפתח בהו הם דיני עשיית סוכה והם בכלל מצות "חג הסוכות תעשה" (ראה טז יג) דילפינן מיניה לקמן (ט א) מצות עשיית סוכה, ולפי מה דאמרינן לקמן (מו א) מברכים שהחיינו בשעת עשיי, הרי דהעשיי היא מצוה לעצמה, **ודיני עשיית סוכה נוהגין קודם סוכות והם הנשנים בפרק קמא, ולכן הקדים אותם למצות ד' מינים שאינם רק לימי החג. ועוד אפי' מצות ישיבת סוכה שנשנה בפ' ב' קדים לד' מינים, שישבה היא כבר בליל ראשון, ונטילת ד' מינים לא חל עד יום ראשון, ולכן הקדים התנא סוכה, עכ"ל.**

אמנם לפי מש"כ ועוד מצות ישיבת סוכה קדים לד' מינים, שהישיבה בסוכה היא כבר בלילה ראשון, ולכן הקדים התנא מצות סוכה, צריך ביאור מה שהתורה הקדימה מצות ד' מינים למצות ישיבת סוכה.
-ב-
ובשו"ת ויען יוסף (או"ח סי' שפט אות א) **בספר ערוך לנר בריש סוכה** עמד על מה שסידר רבינו הקדוש במס' סוכה דיני סוכה ואח"כ דיני לולב, היפך מסידורא דקרא בפרשת אמור וכו'. **וע"ד אגדה נראה לתרץ ע"פ מ"ש בספר קדושת לוי עה"פ "ואמרתם זבח פסח הוא"** (בא יב כז) על הא דאנו קורין לחג המצות חג הפסח, וכן קרוי בדברי חז"ל (כגון מסכתא פסחים), והלא בכל התורה נקרא יום טוב זה רק בשם "חג המצות" (אמור כג ו), אמנם הוא ע"ד "אני לדודי ודודי ליי" (שיר השירים ו ג), שאנו מספרים שבחו של הקדוש ברוך הוא, והוא יתברך מספר שבח ישראל, כמאמרם (ברכות ו א) תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו, "ומי כעמך ישראל" וכו' (דברי הימים א' יז כא), ותפילין דישאל "שמע ישראל וכו' ה' אחד" (ואתחנן ו ד). וה"ל חג המצות נקרא ע"ש שבח ישראל, כמ"ש רש"י על פסוק "ויאפו את הבצק וכו' וגם צדה לא עשו להם" (שמות יב טל), דהוא מורה על בטחונם בה', ועל זה נאמר "זכרתי לך חסד נעורייך" וכו' (ירמיה ב ב), ולכן הקדוש ברוך הוא קראו בתורה "חג המצות", ואנו קורין אותו 'חג הפסח' ע"ש שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי ישראל וכו' שהוא שבחו של הקדוש ברוך הוא, אלו תוכן דברי קדשו.

-ג-
גם יש ליישב והוא בהקדם סוגיית הגמרא **סוכה (כז א)** במשנה: רבי אליעזר אומר ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה, אחת ביום ואחת בלילה. וחכמים אומרים: אין לדבר קצבה, חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג בלבד, וכו' ע"כ. **ובגמרא** (שם) מאי טעמא דרבי אליעזר, "תשבון" (אמור כג מב) כעין תדורו, מה דירה אחת ביום ואחת בלילה, אף סוכה אחת ביום ואחת בלילה. ורבנן כדירה, מה דירה אי בעי אכיל אי בעי לא אכיל, אף סוכה נמי אי בעי אכיל אי בעי לא אכיל. אי הכי אפילו לילי יום טוב ראשון נמי נומאי טעמא אמרו חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג, אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוידק **נאמר כאן "חמשה עשר"** (אמור כג לד) **ונאמר "חמשה עשר" בחג המצות** (שם ו), **מה להלן לילה הראשון חובה, מכאן ואילך רשות, אף כאן לילה הראשון חובה, מכאן ואילך רשות. והתם מנלן, אמר קרא "בערב תאכלו מצות"** (בא יב יח) **הכתוב קבעו חובה, ע"כ.**

-ג-

-ד-
ומבואר דישינם ב' חיובים במצות סוכה, א. אכילה בליל חמשה עשר¹ [דלכו"ע היא חובה, ונלמד חמשה עשר חמשה עשר מחג המצות] ב. אכילה בסוכה בשאר הימים [ונלמד מקראי "בסוכות תשבון" וגו', דר"א ס"ל תשבו כעין תדורו מה דירה אחת ביום ואחת בלילה אף סוכה כן, ורבנן ס"ל מה דירה אי בעי אכיל אי לא בעי לא אכיל אף סוכה כן], **ולהמתבאר** דחיוב אכילה בליל חמשה עשר נלמד מ'חמשה עשר' מחג המצות, א"כ גם התורה הקדימה חיוב מצות סוכה, קודם חיוב ארבע מינים. והוא משום משום שכך הם סדרם של דברים, דהחיוב של ליל חמשה עשר קודם, ואח"כ בא חיוב ד' מינים שהוא ביום חמשה עשר, ואח"כ מצות סוכה שנוהג בשאר הימים.² ולכן גם התנא נקט סדר הכתובים והקדים מצות סוכה, ואח"כ דיני לולב.

-ד-

-ה-
ועי' עוד מש"כ בשו"ת ויען יוסף (או"ח סי' שפט אות ג) **ובספר טעמא דקרא** (אמור) בד"ה ולקחתם לכם וגו' (שם מ), **ביאור הטעם שהקדימה התורה לולב לסוכה, ולהמתבאר דבריהם צ"ע דהא התורה ג"כ הקדימה סוכה ללולב.**

לתגובות והערות - ולקבלת הגליון 'באר התורה':

a0527677650@gmail.com

ליום ב') שכי' דסוכה שקולה נגד כל המצות, הכוונה דמקיימין אותו בכל איברי וסס"ה גידיו, וסגולתה להמשיך עליו קדושה משבע מדות קדושות מקדושת ז' האושפוזין קדישין דהוא מדריגה גדולה. **ע"כ צריך לעשות הכנה לזה במצות ד' מינים שבלולב, דמורה להעלות ענינים שהם בלי טעם או בלי ריח לכולם עם המעשים שהם בשלימות, דאחרי שתיקן כל מעשיו ואיבריו, יוכל לזכות ליכנס בכל איבריו בקדושת הסוכה.**

וכן אנו עוסקין באגודת לולב בערב יו"ט, וזהו הכנה שנוכל להמשיך עלינו קדושת סוכה, דע"י אגוד ד' מינים אנו כוללים עצמנו באגודה אחת עם הצדיקים שהם בבחינת אתרוג, ואת המעשים שאינם בשלמות עם המעשים שהם בשלימות, ושוב נוכל לזכות לישב בצלא דקובי"ה ולהמשיך קדושה מאושפוזין עילאין, עכ"ל.

² ואפשר דמשום דחלוק מצות אכילה בסוכה של הלילה הראשון משאר הימים, לכן כתבה התורה מצות ד' מינים ביניהם.

¹ **שם: וז"ל** (שם אות ה) דהנה ידוע מהמדרש בפרשת אמור (ל יב) והפייטן ביום א' דסוכות (ויצרות ד"ה אקחה בראשון) דד' מינים שבלולב מרמזין על ד' תמות מישראל, דאתרוג יש בו טעם וריח, ולולב טעם בלא ריח, והדס ריח בלא טעם, וערבה לא טעם ולא ריח, כמו כן בישראל יש ד' תמות, יש שבו תורה ומצות וכו'. וציוה הקב"ה לאגדם יחד שאלו יגיני ויכפרו על אלו. ויש לומר דבכל אדם גופא יש בו ד' בחינות אלו עדיין, דכשהוא עושה מצוה בשלימות במחשבה ובמעשה הוא בבחינת אתרוג שיש בו טעם וריח, וכשהוא במעשה בלא מחשבה הוא בבחינת טעם בלי ריח כלולב, וכשיש לו מחשבה טובה לחוד בלי מעשה הוא בבחינת ריח בלי טעם כהדס, ומה שאינו בגדר מצוה לא במחשבה ולא במעשה הוא בבחינת ערבה. וע"י האגוד כוללם הכל יחד להעלות לגבוה גם המעשים שאינם בשלימות הנרצה.

ובזה אתי שפיר הא דהקדימה תה"ק מצות ד' מינים למצות סוכה, אף דסוכה זמנו קדים דנוהג בלילה. דענין סוכה הוא לתקן כל אבריו ולהכניסם לקדושה. וכבר פירשתי (ע"י לקמן אות יז) מאמר הפייטן (ויצרות